

# Tổ chức hoạt động ngoài trời nhằm phát triển lời nói mạch lạc cho trẻ 5 - 6 tuổi ở trường mầm non

Lê Quang Hùng\*, Lại Thị Hồng Linh\*\*

\*TS, \*\*ThS. Khoa Sư phạm, Trường Đại học Tây Nguyên

Received: 3/6/2024; Accepted: 8/6/2024; Published: 14/6/2024

**Abstract:** The article mentions awareness of the role and importance of Developing coherent speech for 5-6 year old children in kindergarten. On the other hand, developing coherent speech for children is also important for the child's comprehensive development. The article examines the current status of awareness, difficulties and factors affecting the development of coherent speech for 5-6 year old children of preschool teachers.

**Keywords:** Teacher, children, outdoor activities, development, coherent speech, preschool

## 1. Đặt vấn đề

Phát triển (PT) ngôn ngữ nói chung, PT lời nói mạch lạc (LNML) cho trẻ nói riêng là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu trong giáo dục trẻ mẫu giáo. PT LNML góp phần hình thành, tích lũy và mở rộng vốn hiểu biết, giúp trẻ nhận thức thế giới xung quanh một cách đầy đủ, chính xác hơn.

Hoạt động ngoài trời có nhiều lợi thế trong việc PT LNML cho trẻ, trong quá trình hoạt động trẻ trao đổi, tranh luận nhau về cách chơi, cách tổ chức, các quy tắc chơi... Hiện nay việc tổ chức hoạt động ngoài trời ở trường mầm non (TMN) đã được quan tâm, nhưng hiệu quả chưa cao. Đặc biệt, giáo viên (GV) chưa coi trọng việc tổ chức hoạt động ngoài trời để PT LNML cho trẻ, nên GV chưa chú trọng đến việc sử dụng các biện pháp sao cho phù hợp, chưa biết phát huy mặt mạnh của từng biện pháp và sự phối hợp các biện pháp chưa hiệu quả.

## 2. Nội dung nghiên cứu

### 2.1. Thực trạng việc tổ chức hoạt động ngoài trời nhằm PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi ở TMN

Quá trình khảo sát được tiến hành trên 20 GV ở TMN Quốc tế, phường Tân Lợi, TP. Buôn Ma Thuột, tỉnh Đắk Lắk.

#### 2.1.1. Nhận thức của GV về mức độ cần thiết của việc PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi

Về mức độ cần thiết của việc PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi. Chúng tôi tiến hành khảo sát, xử lý số liệu và thu được kết quả ở bảng 2.1.

Bảng 2.1: Nhận thức của GV về mức độ cần thiết của việc PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi

| TT | Mức độ          | Số lượng | Tỷ lệ % |
|----|-----------------|----------|---------|
| 1  | Rất cần thiết   | 13/20    | 65.0    |
| 2  | Cần thiết       | 7/20     | 35.0    |
| 3  | Không cần thiết | 0/20     | 0.0     |

Đa số GV đều cho rằng PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi rất cần thiết có 13/20 GV, chiếm 65% và cần thiết có 7/20 GV, chiếm 35%. Không có GV nào cho rằng việc PT LNML đối với trẻ 5 - 6 tuổi là không cần thiết.

#### 2.1.2. Nhận thức của GV về nhiệm vụ PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi

Chúng tôi đưa ra các nhiệm vụ PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi, kết quả khảo sát thu được có sự chênh lệch giữa các nhiệm vụ, thể hiện ở bảng sau:

Bảng 2.2. GV nhận thức về nhiệm vụ PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi

| TT | Nhiệm vụ                                                        | Số lượng | Tỷ lệ % |
|----|-----------------------------------------------------------------|----------|---------|
| 1  | PT vốn từ và kỹ năng (KN) sử dụng từ trong câu                  | 20       | 100.0   |
| 2  | Hình thành và PT cấu trúc ngữ pháp                              | 20       | 100.0   |
| 3  | Hình thành KN sử dụng phương tiện liên kết trong lời nói/kể     | 13       | 65.0    |
| 4  | Hình thành và PT KN sử dụng câu khi nói/kể về một chủ đề        | 8        | 40.0    |
| 5  | Giáo dục chuẩn mực ngữ âm tiếng Việt                            | 18       | 90.0    |
| 6  | Hình thành KN nói/kể có bố cục rõ ràng                          | 5        | 25.0    |
| 7  | Hình thành và PT KN sử dụng các phương tiện biểu cảm khi nói/kể | 6        | 30.0    |

Kết quả ở bảng 2.2. GV nhận thức về nhiệm vụ PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi, có 20 GV chiếm 100% lựa chọn PT vốn từ và KN sử dụng từ trong câu, Hình thành và PT cấu trúc ngữ pháp; có 18 GV chiếm 90,0% lựa chọn Giáo dục chuẩn mực ngữ âm tiếng Việt; có 13 GV chiếm 65,0% lựa chọn Hình thành KN sử dụng phương tiện liên kết trong lời nói/kể. Các nhiệm vụ còn lại tỷ lệ đồng ý không đều nhau. Trong đó, có 8 GV chiếm 40,0%; lựa chọn Hình thành và PT KN sử dụng câu khi nói/kể về một chủ đề; có 6 GV chiếm 30,0%; lựa chọn Hình thành và PT KN sử dụng các phương tiện biểu cảm khi nói/kể và có 5 GV

chiếm 25,0%; lựa chọn *Hình thành KN* nói/kể có bố cục rõ ràng.

### 2.1.3. Nhận thức của GV về phương pháp, hình thức PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi

#### a. Phương pháp PT LNML

Qua điều tra, chúng tôi thu được kết quả thực trạng sử dụng các phương pháp PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi như sau:

**Bảng 2.3: Các phương pháp PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi**

| TT | Các phương pháp       | Số lượng | Tỷ lệ % |
|----|-----------------------|----------|---------|
| 1  | Tạo tình huống        | 19       | 95.0    |
| 2  | Thảo luận nhóm        | 11       | 55.0    |
| 3  | Đàm thoại, trò chuyện | 18       | 90.0    |
| 4  | Trò chơi              | 17       | 85.0    |
| 5  | Dự án                 | 11       | 55.0    |
| 6  | Thực hành, luyện tập  | 16       | 80.0    |
| 7  | Động não              | 9        | 45.0    |

Qua bảng 2.3, các phương pháp PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi cho thấy GV sử dụng nhiều phương pháp khác nhau để PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi. trong đó, phương pháp tạo tình huống được sử dụng nhiều nhất có 19 GV chiếm 95,0%. Các phương pháp khác được áp dụng ở các mức độ khác nhau. Cụ thể trong đó có 18 GV chiếm 90,0% về phương pháp đàm thoại, trò chuyện; 17 GV chiếm 85,0% về phương pháp trò chơi; 16 GV chiếm 80,0% về phương pháp thực hành, luyện tập; có 11 GV chiếm 55,0% về phương pháp dự án và phương pháp thảo luận nhóm và có 9 GV chiếm 45,0% về phương pháp động não.

Quan sát cách tổ chức hoạt động của GV cho thấy việc khai thác thể mạnh các phương pháp trong việc PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi vẫn còn nhiều hạn chế. Các phương pháp trò chuyện, đàm thoại chưa đi sâu vào các tình huống cũng như chưa khai thác kinh nghiệm của trẻ. GV sử dụng các câu hỏi đơn lẻ và trả lời, chưa chú ý đến việc tạo cơ hội cho trẻ kể lại sự kiện/sự việc/tình huống trong đó có thể hiện ý kiến, suy nghĩ và cảm xúc của bản thân; kể về những sự vật, hiện tượng mà trẻ có ấn tượng mạnh mẽ. Nội dung trò chơi nghèo nàn, đơn lẻ chưa có sự kết nối giữa các bước chuẩn bị - tổ chức - đánh giá trò chơi nhằm PT LNML cho trẻ.

Như vậy, các GV tham gia khảo sát chưa tìm ra được những biện pháp giáo dục hợp lý tổ chức HĐNT nhằm PT LNML cho trẻ. Điều này cho thấy, GV nhận thức được vai trò của các phương pháp PT LNML. Tuy nhiên, do nhiều yếu tố nên chưa linh hoạt trong việc lựa chọn, khai thác thể mạnh và vận dụng các biện pháp giáo dục một cách phù hợp trong quá trình

tổ chức HĐNT nhằm PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi.

#### b. Về hình thức PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi

Chúng tôi tìm hiểu các hình thức GV áp dụng nhằm PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi. Kết quả được biểu thị qua bảng tổng hợp sau:

**Bảng 2.4: Các hình thức PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi**

| TT | Các hình thức                                                           | Số lượng | Tỷ lệ % |
|----|-------------------------------------------------------------------------|----------|---------|
| 1  | Trò chơi                                                                | 19       | 95.0    |
| 2  | Làm quen với tác phẩm văn học                                           | 20       | 100.0   |
| 3  | Thăm quan, dã ngoại                                                     | 4        | 20.0    |
| 4  | Kể chuyện, đọc thơ                                                      | 20       | 100.0   |
| 5  | Các hoạt động giao lưu                                                  | 7        | 35.0    |
| 6  | Hoạt động lao động                                                      | 7        | 35.0    |
| 7  | Hoạt động trong sinh hoạt hàng ngày: ăn, ngủ, .....nnnnnnngngungungũ... | 5        | 25.0    |
| 8  | Hoạt động ngoài trời                                                    | 3        | 15.0    |

Qua bảng 2.4 cho thấy, tất cả GV sử dụng hình thức PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi trong đó có: 20 GV chiếm 100,0% sử dụng hình thức làm quen với tác phẩm văn học, kể chuyện, đọc thơ. Họ cho rằng: kể chuyện, làm quen với tác phẩm văn học là hình thức chủ chốt để PT ngôn ngữ nói chung và PT LNML nói riêng. Hình thức GV ít sử dụng là thăm quan, dã ngoại, các hoạt động trong sinh hoạt hàng ngày như: ăn, ngủ, vệ sinh trong đó có 5 GV sử dụng hình thức hoạt động trong sinh hoạt hàng ngày: ăn, ngủ và có 4 GV chiếm 20,0% sử dụng hình thức là thăm quan, dã ngoại. Chỉ có 3 GV chiếm 15,0% lựa chọn HĐNT là hình thức tổ chức để PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi. Qua trao đổi, phỏng vấn sâu các GV đều không đánh giá cao vai trò của HĐNT đối với việc PT LNML, mà chú trọng đến hoạt động học (kể chuyện, làm quen với tác phẩm văn học...).

### 2.2. Nguyên nhân của thực trạng

Có nhiều khó khăn ảnh hưởng đến việc tổ chức HĐNT nhằm PT LNML cho trẻ như:

- Số lượng trẻ trong lớp quá đông.

- GV không nhận được đào tạo chuyên sâu và liên tục trong lĩnh vực giáo dục MN. Đào tạo không đủ có thể làm giảm khả năng hiểu biết và KN của GV trong việc xây dựng một môi trường học tích cực và PT toàn diện cho trẻ. Chưa có nhiều tài liệu hướng dẫn tổ chức HĐNT nhằm PT LNML cho trẻ, chưa được bồi dưỡng tập huấn về việc tổ chức HĐNT nhằm PT LNML.

- Thiếu về cơ sở vật chất, môi trường để tổ chức HĐNT. Qua quan sát thực tế, nhiều cơ sở GDMN sắp xếp, thiết kế sân chơi ngoài trời cho trẻ rất tốn kém nhưng chưa hợp lý, khoa học

- Áp lực và căng thẳng: GV MN thường phải đối mặt với áp lực và căng thẳng từ nhiều nguồn khác nhau, bao gồm áp lực từ phụ huynh, quản lý, và các

yêu cầu của chính hệ thống giáo dục. Áp lực và căng thẳng có thể làm suy giảm năng lượng và tinh thần của GV, ảnh hưởng đến thái độ và hiệu suất làm việc của họ.

- Điều kiện làm việc không tốt: GV MN làm việc trong điều kiện không tốt, bao gồm cả môi trường làm việc không an toàn, cơ sở vật chất kém chất lượng, và tiếng ồn. Điều kiện làm việc không tốt có thể ảnh hưởng đến sức khỏe và tinh thần của GV, làm giảm khả năng của họ trong việc tạo ra một môi trường học lý tưởng cho trẻ.

- Vấn đề về quản lý và hỗ trợ từ quản lý: GV MN không nhận được sự hỗ trợ và định hướng đúng đắn từ quản lý của họ. Quản lý không hiểu và không hỗ trợ đúng cách có thể làm giảm sự tự tin và hiệu suất làm việc của GV.

- Những thách thức trong giao tiếp và tương tác với phụ huynh: Giao tiếp và tương tác hiệu quả với phụ huynh là một phần quan trọng của công việc GV MN. Tuy nhiên, GV có thể gặp khó khăn trong việc thiết lập và duy trì mối quan hệ tích cực với phụ huynh, ảnh hưởng đến sự hỗ trợ và đồng thuận trong quá trình giáo dục trẻ.

Vì vậy, việc xây dựng các biện pháp tổ chức HĐNT nhằm PT LNML cho trẻ là cần thiết giúp GV dễ dàng áp dụng trong quá trình tổ chức các hoạt động giáo dục trong đó có tổ chức HĐNT nhằm PT LNML cho trẻ.

### **2.3. Một số giải pháp tổ chức HĐNT nhằm PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi ở TMN**

#### **2.3.1. Đối với GV MN**

Thường xuyên tự bồi dưỡng, trau dồi và rèn luyện để có khả năng thiết kế các hoạt động ngoài trời và áp dụng các biện pháp tổ chức các HĐNT nhằm PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi ở TMN.

Chủ động học hỏi, tự nghiên cứu để nâng cao hiểu biết về PT LNML thông qua các hoạt động giáo dục ở ngoài trời. Từ đó, chủ động, sáng tạo trong việc xác định mục tiêu, lựa chọn nội dung, sử dụng phương pháp giáo dục tổ chức HĐNT nhằm PT LNML cho trẻ 5 - 6 tuổi ở TMN.

Tăng cường mối liên hệ với cha mẹ và người chăm sóc trẻ. Có hỗ trợ cụ thể trong công tác chăm sóc giáo dục trẻ nói chung, PT LNML nói riêng. Huy động cha mẹ trẻ tham gia vào các hoạt động trải nghiệm ngoài trời của trẻ ở TMN.

#### **2.3.2. Đối với phụ huynh**

Phụ huynh kết hợp chặt chẽ với GV và nhà trường trong việc giáo dục và nâng cao kiến thức cũng như sự PT LNML cho trẻ. Tạo điều kiện cho trẻ tiếp xúc với thiên nhiên và các hoạt động ngoài trời như chơi

thể thao, đi dạo, câu cá, chơi cát, chơi nhảy dây... Thúc đẩy trẻ tham gia vào các hoạt động xã hội như chơi chung với bạn bè, tham gia vào các hoạt động nhóm.

Tạo ra cơ hội cho trẻ thảo luận, PT ý kiến và tập trung vào việc nói chuyện, giao tiếp trong các hoạt động ngoại khóa. Khuyến khích trẻ tham gia vào các trò chơi và hoạt động làm việc nhóm để PT KN giao tiếp. Đề cao việc hỏi đáp, khám phá và thách thức trẻ với những câu hỏi khó, động viên trẻ tự tin nói ra ý kiến và ý tưởng của mình. Tham gia cùng trẻ vào các hoạt động đọc sách, kể chuyện để mở rộng vốn từ vựng và khả năng diễn đạt của trẻ. Bằng cách thực hiện trên phụ huynh sẽ giúp cho trẻ PT LNML thông qua hoạt động ngoài trời một cách hiệu quả.

#### **2.3.3. Đối với trẻ**

Để PT LNML thì bản thân trẻ cần phải tích cực tham gia vào các hoạt động như: Tham gia vào các hoạt động thể chất; Tham gia vào các hoạt động nhóm; Thực hành việc nghe và nói; Tham gia vào các hoạt động nghệ thuật ngoài trời; Tham gia vào các cuộc thi và sự kiện.

### **3. Kết luận**

Luyện cho trẻ nói mạch lạc thông qua hoạt động ngoài trời là sự tổng hợp toàn bộ nội dung rèn luyện ngôn ngữ. Nói mạch lạc chứng tỏ ngôn ngữ của trẻ đã đạt yêu cầu cao về mặt biểu hiện âm thanh, từ diễn đạt, câu đúng ngữ pháp, cũng như sự mạnh dạn tự tin trong giao tiếp, nghiên cứu này sẽ làm cơ sở vững chắc cho việc học tập của trẻ những năm tiếp theo.

Việc rèn cho trẻ nói mạch lạc hiện nay là một vấn đề rất quan trọng, nên mỗi GV không chỉ rèn cho trẻ tốt qua các tiết học mà bên cạnh đó phải rèn luyện bản thân để có trình độ chuyên môn dạy tốt, mang tri thức thấp sáng thế hệ MN, phấn đấu tất cả vì trẻ thơ thân yêu.

#### **Tài liệu tham khảo**

- [1]. Nguyễn Huy Cận (2001), *Từ hoạt động đến ngôn ngữ trẻ em*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [2]. Nguyễn Xuân Khoa (1999), *Phương pháp PT ngôn ngữ cho trẻ mẫu giáo*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [3]. Lưu Thị Lan (1994), *Sự PT ngôn ngữ trẻ em lứa tuổi mẫu giáo*, Báo cáo tổng kết đề tài B26, Viện nghiên cứu trẻ em trước tuổi học, Hà Nội.
- [4]. Lương Kim Nga (1988), *Phương pháp PT ngôn ngữ cho trẻ mẫu giáo*, NXB Giáo dục..
- [5]. Hoàng Thị Oanh, Nguyễn Thị Xuân (2008), *Phương pháp cho trẻ MN khám phá khoa học về môi trường xung quanh*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
- [6]. Nguyễn Ánh Tuyết (2004), *Giáo dục MN từ lý luận đến thực tiễn*, NXB Đại học sư phạm HN